

Datum: 2023-01-30

Dnr: 2022-231

Direktionen 2022-02-16

Uppföljning av pilotprojekt biståndsbedömt trygghetsboende

Förslag till beslut

1. Direktionen för Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje noterar informationen till protokollet om kartläggning av behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden och uppdatering av pilotprojektet för biståndsbedömt trygghetsboende.
2. Direktionen för Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje beslutar att anta förslag till fler biståndsbedömda trygghetsboenden på Bergshyddans särskilda boende för äldre genom direkttilldelade avtal med Tiohundra AB.
3. Förvaltningen föreslår till direktionen för kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje att få återkomma med förslag på förfrågningsunderlag för avtal enligt Lag om offentlig upphandling (LOU) för biståndsbedömda trygghetsboenden.

Maria Johansson
Förbundsdirektör

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Sammanfattning

Förvaltningen fick i uppdrag av direktionen för kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje 2022-12-14 § 125 att kartlägga behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden samt att ta fram förslag till olika upphandlingsformer. Förvaltningen fick även i uppdrag att återkomma med en plan för utökning av biståndsbedömt trygghetsboende inom Tiohundra AB. Med ärendet återkommer förvaltningen i utredningen. Även målgruppen med finsk bakgrund finns med i utredning inför utökning av biståndsbedömda trygghetsboenden.

Vid sammanträdet 2021-11-10 § 155 visade förvaltningen på olika placeringar för biståndsbedömda trygghetsboenden inom Tiohundra ABs särskilda boenden för äldre. Utifrån förslagen som tidigare presenterats har återbesök gjorts till verksamheter för bedömning av lämpligheten för boendeformen biståndsbedömd trygghetsboende. Bedömningen har baserats på lägenheternas storlekar, hyresnivåer, samt närhet till samhällsservice. Förvaltningen föreslår att Bergshyddans särskilda boende för äldre helt kan omställas till biståndsbedömda trygghetsboenden. Rosenlundsgården och Elmstagården kan vara andra alternativ för biståndsbedömt trygghetsboende.

Förvaltningen föreslår också driftform enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) för utökning av biståndsbedömda trygghetsboenden.

Kommunalförbundet informerar med ärendet om att driftstart för pilotprojektet för biståndsbedömda trygghetsboenden i Bergshyddan planeras starta den 1 mars 2023

Beskrivning av ärendet

Ärendet handlar om att förvaltningen uppdaterar om pilotprojektet med Tiohundra AB för biståndsbedömd trygghetsboende i Bergshyddan. Förvaltningen vill även presentera kartläggning som

har gjorts gällande behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden, samt informera om förslag till upphandlingsformer och utökning av boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende som även inkluderar invånare med finsk bakgrund.

Information om pilotprojektet i Bergshyddan

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har den 27 januari beviljat Tiohundra AB tillstånd att bedriva biståndsbedömt trygghetsboende för äldre. Tiohundra AB avser att ha driftstart den första mars 2023.

Kartläggning av behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden i kommunen

- Det gjordes en kartläggning av behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden förra året som sträcker sig fram till 2023. Ur denna kartläggning framgår det att 0,5% av äldre 65 år och uppåt beräknas vara i behov av biståndsbedömt trygghetsboende och sedan beräknas en ökning med ca 2 platser per år. Utifrån denna kartläggning skulle det behövas 49 boendeplatser 2023. För aktuell kartläggning behövs årlig uppdatering av behovet. Underlag utifrån aktuellt åldersspann där behovet mest uppstår tas fram.
- Äldreombudsmannen har under 2022 gjort en enkätundersökning riktad till seniorer som behandlar frågor om boende där 911 har svarat vilket motsvarar ca 5% av 65-åringar och uppåt. Inom åldersgruppen är 36% ensamboende och ungefär hälften av de som bor ensamma bor i hus och vill bo kvar så länge som möjligt. Det går även att utläsa att det framför allt äldre som är 80 år och uppåt som har störst behov av biståndsbedömda trygghetsboenden.
- En uppskattning utifrån seniorenkätundersökningen och de kontakter som äldreombudsmannen har med de äldre är

att ca 2% av 80 åringar och uppåt skulle vara i behov av biståndsbedömda trygghetsboenden.

- 2% av 80 åringar och uppåt motsvarar 111 individer vilket innebär att det skulle behövas motsvarande så många biståndsbedömda trygghetsboenden i nuläget.
- Undersökningen visar även att det främst är i Norrtälje och Rimbo de äldre vill bo. I Hallstavik däremot finns större behov av boendeformen med finsk inriktning utifrån att andelen invånare med finsk bakgrund är stor.

Utökning av boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende genom direktavtal med Tiohundra

Vid sammanträdet 2021-11-10 § 155 framgick alternativet för biståndsbedömt trygghetsboende att direkttilldela avtal till Tiohundra AB. En fortsatt utredning och dialog har förts med Tiohundra AB.

Bergshyddans särskilda boende för äldre som har 30 boendeplatser bedöms av förvaltningen som det mest optimala boendet av Tiohundra ABs verksamheter att ställa om helt till biståndsbedömt trygghetsboende. För tillfället finns det en överkapacitet av särskilda boendeformer i Rimbo. Bergshyddans särskilda boende för äldre kan successivt ställas om helt till biståndsbedömt trygghetsboende. Fördelen med att ha många platser av boendeformen är ett större socialt utbyte och lättare att koordinera aktiviteter och skapa samhörighet bland de boende.

Avtalet som har tagits fram för pilotprojektet skulle kunna tillämpas för utökningen med kundval som står för tjänster samt trygghetsvårdens insatser.

I andra hand bedöms Rosenlundsgården och/eller Elmstagården lämpliga för omställning.

Rosenlundsgården som har 13 boendeplatser varav sju med inriktningen demens. Boendet kan ställas om till trygghetsboende under förutsättning att boendet tomställs och därefter ställs om helt till biståndsbedömt trygghetsboende. Även *Rosenlundsgården* uppfyller krav för ändamålet biståndsbedömt trygghetsboende.

Elmstagården som idag har 51 boendeplatser skulle kunna omställa delar av av boendet till biståndsbedömt trygghetsboende. I *Elmstagården* skulle en successiv omställning av del av boendet vara möjlig. Lägenheterna är jämförelsevis stora och det finns gemensamhetsutrymmen för samvaro. *Elmstagårdens* boende ligger också nära samhällsservice.

I bägge fallen med *Rosenlundsgården* och *Elmstagården* skulle en ersättningsmodell som grundar sig i att specifik personal är knutna till boendet vara optimalt. Personalfrågan skulle alltså inte lösas med kundval i och med att *Tiohundra AB* inte har kundval i dessa områden och det lämpligen ska vara samma företag som ansvarar för de boende på boendet. Ersättningsmodellen med förslagsvisa nivåer skulle dock baseras på kostnader som pilotprojektet medför och därmed vara likvärdig kostnaden för kundvalet. Nivåer skulle kunna baseras och beräknas utifrån behovet av hemtjänst eftersom det skiljer sig för olika individer.

Andra driftformer för biståndsbedömt trygghetsboende

Exempel på andra driftformer förutom direktavtalet som har ingåtts med *Tiohundra* inför pilotprojektet, är att driften av nya verksamheter upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) eller lagen om valfrihetssystem (LOV). Av dessa två driftformer föreslår förvaltningen driftformen LOU, då det skulle innebära att förvaltningen förfogar över platserna. I takt med att överkapaciteten avtar finns det en risk för att verksamheter som har

driftformen LOV kommer att vilja omställa sina platser till särskilt boende för äldre.

Förvaltningen föreslår att få återkomma till direktionen med förslag på förfrågningsunderlag för avtal enligt LOU för biståndsbedömda trygghetsboenden. Efter genomförd upphandling skulle driftentreprenadavtal tilldelas leverantören med det vinnande anbudet. Detta skulle innebära en inhyrning av lägenheter eller ombyggnation och anpassning av aktuella lokaler.

Det har tagits konkreta kontakter med både kommunalförbundet och kommunen gällande möjligheter till biståndsbedömt trygghetsboende. Till exempel har leverantör som bedriver särskilt boende för äldre centralt i Norrtälje visat intresse för boendeformen på grund av överkapacitet. Även ett byggföretag i Herräng har efterfrågat behov av boendeformer för äldre. Kommunen för kontinuerlig dialog för att bevaka kommunalförbundets intressen och behov.

Biståndsbedömd trygghetsboende för finsktalande

Vid sammanträdet 2022-12-14 § 125 visar förvaltningen på behovet av biståndsbedömt trygghetsboende för målgruppen med finsk bakgrund. Förvaltningen har gjort en kartläggning av behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden för invånare med finsk bakgrund i samarbete med samordnare för finskt förvaltningsområde i Norrtälje kommun. Statistiken baseras på 2018s register över totalbefolkningen som är ett individregister hos SCB-statistiska centralbyrån. Även denna kartläggning behöver årligen uppdateras. Färsk statistik kommer att vara tillgänglig i mars i år. Utifrån statistiken fanns det 1310 invånare med finsk bakgrund år 2018.

Enligt uppgift av Socialstyrelsen har målgruppen förhållandevis sämre hälsostatus. Målgruppen kan därmed komma att bli aktuell för insatser tidigare än 80 års ålder är en bedömning förvaltningen gör.

Andelen som kan vara i behov av biståndsbedömda trygghetsboenden bedöms även vara högre än de 2% som har uppskattats för äldre 80 år och äldre som framgår i beskrivning av kartläggningen i ärendet.

Enligt samordnare för finskt förvaltningsområde är behovet av boendeformen störst i tätorterna Norrtälje och Rimbo även för målgruppen med finsk bakgrund.

Ekonomiska konsekvenser

I det fall det blir en succesiv omställning av Tiohundra AB:s äldreboenden till biståndsbedömt trygghetsboende medför det inte ökade kostnader. Om ett boende ska driftas genom omställas helt medför det däremot en kostnadsökning på grund av uteblivna hyresintäkter. Om verksamheten ska driftas genom LOU där driftentreprenadavtal tilldelas leverantören kommer det att innebära en kostnadsökning.

Vid sammanträdet 2022-06-08 § 69 redogjordes för kostnader som trygghetsvärden innebär om förvaltningen ska bära kostnaden. I omvärldsspaning har förvaltningen sett att kostnaderna delvis kan finansieras genom ett hyrespåslag. Ett exempel är Mölndals kommun där kostnaderna för trygghetsvärden finansieras på detta vis. Idag finns det stora variationer på hyror i kommunen och Tiohundras boenden har generellt sätt lägre hyror. De av Tiohundra ABs verksamheter som omställs till biståndsbedömt trygghetsboende skulle med ett hyrespåslag fortfarande ha en rimlig hyresnivå. Förvaltningen bedömer som följd att det kan vara en rimlig åtgärd i och med att kartläggningen av behovet av biståndsbedömda trygghetsboenden pekar på att det kan uppstå stor efterfrågan.

Sammanfattningsvis, eftersom förvaltningen står för kostnaderna för trygghetsvärden och även en månatlig ersättning för tjänster som städ och förbrukningsmaterial till Bergshyddans biståndsbedömda trygghetsboende är det rimligt att anta att fler biståndsbedömda

trygghetsboenden kortsiktigt kan medföra ökade kostnader för kommunalförbundet.

Förvaltningen ser emellertid att den totala kostnaden för förvaltningen för särskilt boende för äldre på sikt kan minska då ett biståndsbedömt trygghetsboende kan minska och/eller skjuta fram behovet av vård- och omsorgsboenden. Bedömningen är därför att fler biståndsbedömda trygghetsboenden sammantaget kan medföra kostnadsbesparingar för förvaltningen.

Effekter för sammanhållen vård och omsorg

Uppdraget biståndsbedömt trygghetsboende omfattar inte hälso- och sjukvård eller läkarinsatser. Däremot blir det viktigt med samverkan med frivilligorganisationer, kommunens seniorsamordnare samt anhörigstödjare som ett led i att tillmötesgå det utbud av sociala aktiviteter som boendeformer ska premiera. Individer som får insatsen biståndsbedömd trygghetsboende kommer att i många fall ha möjlighet att byta boendeform till särskilt boende för äldre längre fram.

Förvaltningens synpunkter

Utifrån kartläggning av behovet framgår att det finns ett behov av ca 100 biståndsbedömda trygghetsboenden i dagsläget. Kartläggningen behöver kompletteras med en långsiktig planering som behöver uppdateras årligen.

Förvaltningen ser positivt på att Tiohundra ABs ställer om en del av platserna till biståndsbedömda trygghetsboenden. Förvaltningen föreslår att få återkomma med mer detaljerad plan för omställning av Bergshyddans särskilda boende för äldre till biståndsbedömt trygghetsboende.

Att ha olika driftformer för biståndsbedömt trygghetsboende är fördelaktigt då konkurrensutsättning av verksamheter kan bidra till utveckling av kvalitet. Av driftformerna LOU och LOV föreslår

förvaltningen driftformen LOU eftersom det innebär att förvaltningen förfogar över platserna. Ett antal aktörer har redan visat intresse för att bedriva biståndsbedömda trygghetsboenden.

Beslut skickas till

Norrtälje kommun (kommunstyrelsen@norrtalje.se)

Tiohundra AB (registrator@tiohundra.se)